

Innspill til Prosjekt Vendepunkt

Norges Røde Kors ønsker velkommen regjeringens initiativ om en ny stortingsmelding om norsk utviklingspolitikk og den åpne prosessen det legges opp til med *Prosjekt Vendepunkt*.

I en tid preget av økende global uro, komplekse humanitære kriser og en foruroligende utvikling som omformer det humanitære landskapet myndigheter, givere, og humanitære og utviklingsaktører opererer i, må vi sammen tenke nytt. En stortingsmelding er en viktig anerkjennelse av at dette ikke er en midlertidig endring som primært angår et fåtall land, men et globalt skifte som vil vare over flere år. Vi har et felles ansvar for å få mer ut av de samlede tilgjengelige ressursene.

Norges Røde Kors ønsker å dele noen overordnede betraktninger som vi mener bør være viktige premisser for dette arbeidet:

En fortsatt tydelig prinsipiell tilnærming til humanitær assistanse og humanitærretten

Å sikre respekt for internasjonal humanitær rett er viktig for å gi beskyttelse til mennesker i sårbare situasjoner, men også en forutsetning for effektiv og bærekraftig bistand og humanitær assistanse. Vi vil berømme norske myndigheter og Utenriksdepartementet for sin tydelighet på dette feltet, særlig i en krevende politisk, global kontekst. Dette engasjementet bør bli reflektert både i prosessen og i den endelige stortingsmeldingen. Tydelig forsvar av en regelstyrt verdensorden har en politisk kostnad, men det er også i Norges egen sikkerhetspolitiske interesse.

Strategi for norsk humanitær politikk 2024-2029 og behovet for å ivareta egenarten til humanitær assistanse

Premissene som ble lagt til grunn for *Strategi for norsk humanitær politikk* er enda mer relevante med dagens verdensbilde, med bruk av militariserte og kommersialiserte bistandsmodeller som undergraver nøytralitet, uavhengighet og siviles sikkerhet. Strategien bør derfor være en viktig del av Prosjekt Vendepunkt. Arbeidet med stortingsmeldingen gir en gylden anledning til å vise sammenhengen mellom respekt for prinsippene og mulighet for humanitær tilgang. Humanitær assistanse må være, og fremstå som å være, uten en politisk agenda, og skiller seg dermed fra andre deler av norsk utenriks- og utviklingspolitikk. *Prosjekt Vendepunkt* bør derfor bruke muligheten til å styrke denne «brannmuren» som et viktig bidrag til å knesette dette skillet. Det er avgjørende at dette prinsippet ligger fast, også for å lykkes med en helhetlig innsats hvor humanitær hjelp, utviklingssamarbeid og fredsarbeid blir sett i sammenheng.

Humanitær assistanse er avgjørende for å unngå at utvikling reverseres og samfunn kollapse

I en verden hvor de humanitære krisene forårsaket av konflikt og klimaendringene tiltar i omfang, og der stadig flere kriser er langvarige med tilsvarende langvarige humanitære behov, bør *Prosjekt Vendepunkt* reflektere betydningen av humanitær assistanse i kriser. Humanitær assistanse kan være nødvendig for å unngå dramatisk tilbakegang på helt sentrale infrastruktur- og utviklingsområder. Humanitær innsats er ofte nødvendig for å bidra til at helseinstitusjoner og andre grunnleggende tjenester ikke kollapse helt, noe som igjen bidrar til å hindre økende vold og uro, og til at færre blir tvunget på flukt. Dette er et viktig bidrag til den helhetlige innsatsen, samtidig som det ivaretar den humanitære innsatsens egenart og bør derfor reflekteres i stortingsmeldingen.

Beskyttelse av humanitære aktører og helseaktører

Alle aktører har et felles ansvar for å beskytte de som er til stede for å hjelpe. Manglende beskyttelse av humanitære aktører og helseaktører er en viktig årsak til at humanitært arbeid må stanse, eller blir redusert, som oftest i de situasjonene hvor behovene er aller størst. Dette får umiddelbare følger for de menneskene som ikke får nødvendig hjelp, men også langsiktige konsekvenser for liv og helse. Gitt at lokale aktører er langt mer utsatt for angrep enn internasjonale aktører som er til stede, vil økt oppmerksomhet rundt denne utfordringen være et viktig bidrag til lokaliseringsarbeidet.

Betydningen av lokale humanitære aktører

I flere av de største krisene det siste tiåret – som Sudan, Syria, Palestina, Afghanistan og Colombia – har lokale, humanitære aktører påtatt seg en lederrolle i den humanitære responsen og bevist hvordan lokalt ledet humanitære operasjoner både er mer kostnadseffektive og har tilgang til sårbare kontekster internasjonale aktører ikke har tilgang til. Dessverre er det fortsatt stor avstand mellom anerkjennelsen av lokale aktører som effektiv og bærekraftig ressurs til det internasjonale samfunnets evne til å gi dem de rammevilkår som er nødvendige for å kunne styrke sitt arbeid. For å lykkes krever det en endring i tankesett og innstilling til forvaltning og risikodeling, både hos internasjonale organisasjoner og givere.

Norges Røde Kors ser frem til en tett dialog i forbindelse med *Prosjekt Vendepunkt* og ulike humanitærpolitiske spørsmål, noe som vil gjøre begge parter til mer relevante og strategiske aktører i møte med humanitære og bistandspolitiske utfordringer.